

DETEKTÍVI SPOZA OBRAZOVKY

RITA SINGULA

Detektívi spoza obrazovky

Rita Singula

Obsah

Vitajte späť, detektívi	5
Správa, ktorá sa bála koša	8
Výzva pre najodvážnejších	13
Najúprimnejšia reklama na svete	18
Ešte jedno video	23
Aplikácia, ktorá chcela všetko	28
Kamarátka s dvoma profilmi	33
Robot, ktorý si vymyslel žirafu	38
Detektívom sa nekliká zle	42
Ako táto kniha vznikla	45

O knihe

Sedem malých detektívov odhaľuje tiché triky internetu: reťazové správy, falošné profily, skrytú reklamu aj robota, ktorý si vymyslel žirafu.

Vitajte späť, detektívi

Možno Klub bezpečného kliku už poznáš. Možno o ňom počuješ prvý raz. Oboje je v poriadku – do klubu sa nevstupuje prihláškou, ale všímavosťou.

Lenže odvtedy, čo klub vznikol, sa čosi zmenilo.

Prvé pasce boli hlučné. Kričali VYHRAL SI! Blikali načerveno a ponáhľali sa tak veľmi, až ich bolo vidieť cez pol izby.

Nové triky sú tichšie. Tvária sa ako správa od kamarátky. Ako odporúčanie obľúbeného tvorcu. Ako ďalšie video, ktoré sa pustí samo, hoci oň nikto nestál. Ako odpoveď, ktorá znie tak múdro, že sa jej uverí aj bez rozmýšľania.

Na tiché triky nestačí dobrý zrak. Na tie treba detektíva.

A detektívom je každý, kto si dopraje chvíľu navyše. Vtedy si položí tri otázky:

Kto to vytvoril? Naozaj kamarátka? Naozaj tvorca, ktorý to myslí úprimne? Dá sa to overiť aj inak – nie cez tú istú správu?

Čo to odo mňa chce? Klik, fotku, kód, nákup, strach – alebo len to, aby mi nezostal čas premýšľať?

Komu to môžem ukázať? Lebo detektívi pracujú vo dvojiciach. Aj ten najlepší detektív.

Štyri kroky klubu – Stoj, Tajomstvá si stráž, Over, Povedz – možno poznáš z Klubu bezpečného kliku. Naspamäť ich netreba. Bývajú v príbehoch a tam sa pamätajú

samy.

V tejto knihe nájdeš sedem prípadov. Rieši ich sedem detí z jednej školy – niektoré už poznáš, iné spoznáš až teraz. Prípady môžeš čítať v akomkoľvek poradí. A ani jedno z tých detí nie je počítačový génus. Všetky majú oči, rozum a jednu výhodu, ktorej sa žiadna obrazovka nevyrovná: vedia sa zastaviť.

Lupu do ruky – detektívky aj detektívi. Prvá stopa čaká na ďalšej strane.

Správa, ktorá sa bála koša

Nina mala večer svoj poriadok: zuby, pyžamo a nakoniec Pufko.

Pufko bol tučniak. Býval v hre, v ľadovej jaskyni, a každý večer dostal rybu a čiapku na spanie. Čiapok mal štrnásť. Nina mu práve vyberala pätnástu, keď tablet pípol.

Na obrazovke sedela sova. Blikala nažlto a mala oči ako dva taniere.

DÔLEŽITÉ! TOTO NIE JE VTIP! □ Hra ruší kontá, ktoré nie sú AKTÍVNE. Pošli túto správu SIEDMIM kamarátom do SIEDMICH minút, inak tvoje zvieratko DO RÁNA ZMIZNE. NEMAŽ MA! Mazanie sa počíta ako neaktivita!

Pod sovou tikali hodiny: 6:59... 6:58...

Nine stiahlo žalúdok. Predstavila si ľadovú jaskyňu prázdnu, bez tučniaka, len štrnásť čiapok na kôpke.

Správu jej poslal Riško. Pod ňou svietilo: *preposlali Riško a Zuzka*. Takže to vedia už dvaja. Takže to asi bude pravda. Zuzka predsa nie je hlúpa.

Nina otvorila zoznam kamarátov a ťukala mená. Sam. Klára. Filip. Tamara. Janko. Ela.

Šesť.

Pri siedmom mene sa zastavila. Zostávala jej mladšia sesternica Dorotka, ktorá mala hru len týždeň a nadovšetko milovala svoje herné mačiatko.

Nina si predstavila, ako Dorotke príde sova s tanie-

rovými očami. Ako sa Dorotka rozplače.

„Hm,“ povedala Nina.

Hodiny tikali: 4:12.

A vtedy jej v hlave čosi cinklo, ako keď lyžička nájde v koláči orech. Ak hra naozaj ruší kontá, prečo jej to nepovie sama? Veď jej vie povedať aj to, že Pufko má hlad, aj to, že v obchode je nová čiapka. Vždy zeleným okienkom s tučniačikom v rohu.

Sova nemala tučniačika. Sova nemala ani meno hry. Sova bola len obrázok, ktorý niekto poslal ďalej.

A ešte niečo bolo čudné. NEMAŽ MA! Mazanie sa počíta ako neaktivita!

Prečo by sa pravdivá správa bála koša?

Nina vstala a odniesla tablet aj s neodoslanou sovou do kuchyne, kde mama zalievala čaj.

„Mami, toto tvrdí, že mi zmizne Pufko. A hrozne sa to ponáhľa.“

„Nina, teraz nie,“ povedala mama. „Dohraj a choď spať.“

Nina zostala stáť. Hodiny ukazovali 2:40 a ona cítila každú sekundu v bruchu.

Mama sa obzrela – a položila kanvicu. „Prepáč. Povedala si *ponáhla*, však? Tak to si zaslúži pohľad. Ukáž.“

„Stihneme to?“ vyhrkla Nina.

„A čo presne?“ spýtala sa mama. „Poslať siedmim deťom strach?“

To Ninu zabrzdilo. Naozaj – tá sova od nej nechcela ani rybu, ani čiapku. Chcela len, aby ju Nina rozposlala

ďalej. Akoby strach bol štafetový kolík.

„Podme sa spýtať tých, čo Pufka vyrobili,“ navrhla mama.

Kým v hre otvárali nástenku s oznamami, hodiny na správe potichu tikali ďalej. Nina ich sledovala kútikom oka a zovrela mamin rukáv.

Na nástenke svietilo zelené okienko s tučniačikom: NOVÉ ČIAPKY UŽ V OBCHODE! O rušení kont ani slovo. Naspodku stál riadok: *Reťazovým správam neverte. My vám píšeme len tu.*

„Oni o sove vôbec nevedia,“ vydýchla Nina.

„Vedia,“ povedala mama. „Preto sem ten riadok napísali. Tá sova lieta z tabletu na tablet už dávno a živí sa tým, že sa jej deti boja.“

„A všimni si ešte jedno.“ Mama ukázala na zelené okienko. „Hra ťa nesúri, aby si niečo posielala ďalej, a nič ti nezakáže zmazať. Nová čiapka počká aj do zajtra. Ponáhľajú sa len tí, čo nechcú, aby si premýšľala.“

„Mami.“ Nina ukázala na správu. „Hodiny. Už sú na nule.“

Pozreli sa na správu.

Nestalo sa nič.

Pufko v jaskyni spal so štrnástou čiapkou na hlave a chrápal bublinky tak lenivo ako každú noc.

Nina si odfúkla. Potom zrušila výber šiestich mien, stlačila pri správe *nahlásiť* a hneď nato *kôš*. Sova zmizla aj s tanierovými očami a svet sa nezrútil a naokolo bolo viac miesta.

„A čo Riško a Zuzka?“ spýtala sa Nina. „Tí ju poslali ďalej.“

„A koľkým deťom teraz tikajú hodiny?“ spýtala sa mama. „Čo s tým vieš urobiť?“

Nina premýšľala. Potom napísala Riškovi aj Zuzke – nie sovu, ale vlastnú správu: *Pozri na nástenku hry. Sova klame. Zvieratkám nič nie je, nemusíš to posilať ďalej.*

Zuzka odpísala do minúty: *Fúha. Ja som ju poslala piatim.*

Tak im napíš to isté, odťukala Nina. *Reťaz sa dá trhať aj opačným smerom.*

Idem na to, prišlo naspäť. Riško neodpísal.

„Zuzka bude smutná, že naletela,“ povedala Nina mame.

„Nemusí. Naletieť vie každý. Ona sa zastavila uprostred chyby a otočila to. A to je možno väčšie detektívstvo než nenaletieť vôbec.“

A Dorotke? Tej nijaká sova neprišla. Reťaz sa pri Níne skončila.

Ráno pri raňajkách Nina skontrolovala jaskyňu. Pufko sedel na ľadovej kryhe, mával plutvičkou a čakal na rybu.

„Vidíš,“ povedala mu Nina, „a vraj do rána zmizneš.“

Hodila mu dvojité porciu. Nie preto, že sa oň bála – ale preto, že vďaka nemu na to prišla: správa, ktorá potrebuje jej strach, sa od nej ďalej nepohne.

Výzva pre najodvážnejších

Prvá úloha výzvy znela: nakresli mačku so zatvorenými očami.

Samova mačka vyzerala ako zemiak s fúzami. Triedny chat sa smial celé popoludnie a Samo dostal dvadsaťšesť smajlíkov – toľko ešte nikdy.

Druhá úloha: povedz päťkrát za sebou „strč prst skrz krk“ s plnými ústami vody. Samo poškropil koberec aj mladšiu sestru Bibu, ktorá sa pri tom zvíjala od smiechu na gauči. Tridsaťjeden smajlíkov.

Samo v ten večer zaspával ako herec po predstavení. Publikum čakalo. Nemohol ho predsa sklamať.

Úlohy neprichádzali ako obyčajné správy. Chodili ako farebné kartičky – obrázky vyrobené ktovie kde, putujúce z chatu do chatu ako štafeta. Preposlať ich mohol hocikto; kto ich vymyslel, na nich nestálo.

Tretia kartička prišla v sobotu ráno.

ÚROVEŇ PRE NAJODVÁŽNEJŠÍCH: Zaviaz si oči šatkou a preskoč tri prekážky. Kto nepošle video, je bojko. Máš čas do večera!

Samo si ju prečítal dva razy. Potom sa pozrel na Bibu, ktorá si na koberci stavala dráhu z vankúšov a stoličiek, lebo chcela robiť všetko, čo on.

Prekážky by zvládol. Skákal predsa aj cez kozu v telocvični. Oprel telefón o policu, aby mal kameru pripravenú, a vytiahol zo skrine šatku. Priložil si ju k očiam – a izba zmizla.

Stál uprostred tmy a počúval, ako mu srdce búcha kdesi v ušiach. Urobil krok. Kolenom trafil stoličku od stola, ktorá tam ešte pred sekundou určite nebola. Zatackal sa, rukou zachytil policu a telefón spadol na koberec.

Samo šatku spustil. V izbe bolo zrazu jasno a stolička od stola stála presne tam, kde stávala vždy. To len tma ju vedela prenášať z miesta na miesto.

Na buchot ocko otvoril dvere. Pozrel na Sama, na šatku v jeho ruke, na telefón na koberci a na Bibinu van-
kúšovú dráhu.

„Žiješ?“

„Žijem.“ Samo zdvihol telefón. Displej prežil. Kolenom tiež. Ale ruka sa mu ešte chvela.

„A tá šatka je na čo?“

„Už na nič,“ povedal Samo. Bola to skoro celkom pravda. Ocko nechal dvere pootvorené.

„Skáč!“ zatlieskala Biba. „Skáč, skáč!“

„Počkaj,“ povedal Samo pomaly. Pozeral na kartičku a čosi mu na nej nesedelo, ako keď je v pexese jedna karta navyše.

Kto vlastne túto úlohu vymyslel? Pri kreslení mačky nebolo čo pokaziť. Táto kázala skákať naslepo. Ten, kto ju vyrobil, nebude pri tom, keď niekto spadne. Nič sa mu nestane. Ani sa to nedozvie.

A keby Samo spadol na zuby? Smajlíky by mu ich nezlepili. Kartička by len putovala ďalej a hľadala ďalšieho skokana.

Do chatu napísal: *Toto skákať nebudem. So zaviazanými*

očami nevidno vankúš od stoličky. Kto chce, nech príde v pondelok na dvor, vymyslíme lepšiu.

Odpoveď prišla hneď. Posmešný smajlík s vyplazeným jazykom. Potom druhý.

Samovi horeli uši.

Vtedy pípla ďalšia správa. Klára: *Ja do toho nejdem. Mne sa tá šatka nepáči od začiatku.*

A o chvíľu Riško: *Ani ja. Ale v pondelok prídem.*

V pondelok sa na dvore naozaj zišli traja. Na betóne sa dráha stavať nedala – padalo by sa na tvrdé – a tak našiel Samo cez veľkú prestávku pani telocvikárku. Ukázal jej všetky tri kartičky v telefóne a čakal, že sa nahnevá.

Nenahnevala sa. Prezrela si úlohy ako lekár röntgen.

„Prvé dve sú dobré,“ povedala. „Tretia je zlá z jedného dôvodu. Vieš, z ktorého?“

„Nevidno pri nej,“ povedal Samo.

„Presne. A so zaviazanými očami nevidíš ani to, kam padáš.“ Vrátila mu telefón. „Postavíme dráhu? Ale poriadnu. Ty budeš rozhodca.“

Na ďalšej telesnej stála v telocvični prekážková dráha z mäkkých žineniek, lavičiek a kužeľov. Oči mal každý otvorené. Priam prikázané. Skákalo sa na čas, padalo sa do mäkkého a najväčší úspech mal Riško, ktorý preletel cez poslednú žinenku po bruchu ako tuleň a vyhlásil, že to bol zámer.

Samo meral čas. Potom stopky podal Kláre a prebehol si dráhu aj sám. Videl každý kužeľ, každú lavičku aj mäkké miesto na padanie. Prebehol ju rýchlejšie než

ktokoľvek v ten deň.

Potom zase meral čas a smial sa, až ho bolelo brucho. Nikto nespomínal bojkov. Smiechu bolo viac než pri všetkých smajlíkoch dokopy – a bol to smiech, ktorý počuť naozaj, nie len vidieť na obrazovke.

Večer sa v triednom chate objavilo video z telocvične. Poslal ho sám Riško: tuleň letiaci ponad žinenku.

Smajlíky pod ním pribúdali rýchlejšie, než ich stíhal rátať. A medzi nimi aj správa od spolužiaka, ktorý predtým Samovi poslal vyplazený jazyk: *Môžem nabudúce aj ja?*

Môžeš, odpísal Samo. U nás sa skáče s otvorenými očami.

Správne, pomyslel si Samo. Odvaha nie je urobiť všetko, čo si vypýta kartička, ktorú nikto nepodpísal.

Odvaha je vedieť, kedy sa jej povie nie.

Najúprimnejšia reklama na svete

V Tamarinej pokladničke bolo presne jedenásť eur a štyridsať centov. Šetrila od Vianoc a hovorila tomu poklad.

V stredu večer si pustila nové video od Kika Pokusníka. Kiko robil pokusy so sódou a octom a Tamara ho mala rada, lebo sa smial vlastným výbuchom.

Dnes Kiko nevybuchoval. Dnes držal v ruke fialový téglik.

„Kamoši, toto je môj najobľúbenejší tajný objav. TurboSliz! Natahuje sa, svieti v tme a vonia ako čučoriedky. S kódom KIKO10 ho máš lacnejšie – ale len do nedele!“

Tamara sa posadila. TurboSliz sa v Kikových prstoch ťahal ako guma a fialovo presvital. A poklad zrazu vyzeral akurát taký veľký, ako treba.

Otvorila ďalšie video od Majky Vynálezkyne. Majka zvyčajne stavala roboty zo škatúl.

Dnes držala fialový téglik. „Kamoši, toto je môj najobľúbenejší tajný objav. TurboSliz! S kódom MAJKA10 ho máš lacnejšie – ale len do nedele!“

Tamara zamrkala.

Tretí bol Ondro Hlavlom, ktorý inak vo videách len skladal kocky a rozprával pritom šeptom, aby sa mu nerozsypali. Dnes rozprával nahlas. A držal fialový téglik. „Kamoši, toto je môj najobľúbenejší tajný objav...“

Tamara vyslovila vetu spolu s ním až do konca. Trafila každé slovo.

Než išla spať, napočítala piatich tvorcov s fialovým

téglikom. Päť najobľúbenejších tajných objavov. Päť kódov. Päťkrát tá istá úvodná veta, slovo za slovom, ako básnička na besiedke – akoby im ju všetkým napísal jeden a ten istý niekto.

„Tajný objav, ktorý objavili piati naraz,“ povedala Tamara nahlas, „nie je veľmi tajný.“

Zaklopala na dvere obývačky, kde ocko skladal vypraté utierky.

„Oci, ako môže byť jeden sliz najobľúbenejší u piatich ľudí v ten istý deň?“

„To je dobrá otázka na zastavenie,“ povedal ocko a odložil utierky. „Pusti mi to video ešte raz. A skús ho zastaviť vždy, keď niečo zbadáš.“

Pozerali Kika po kúskoch, ako keď sa hľadá rozdiel medzi dvoma obrázkami. Pri tégliku. Pri kóde. A potom Tamara zbadala slovo – v rohu obrazovky, drobné a nenápadné ako myš v kúte: *spolupráca*.

„Čo je spolupráca?“

„To je slovo, ktorým sa priznáva reklama,“ povedal ocko. „Znamená, že firma Kikovi zaplatila, aby o slize hovoril pekne.“

Tamara chvíľu mlčala. Bolo jej clivo, ako keď kúzelníkovi vypadnú karty z rukáva.

„Takže Kiko klame?“

„Neklame. Možno sa mu sliz aj páči. Ale nehovorí to len tak – hovorí to za peniaze. A to je rozdiel ako medzi kamarátom a predavačom. Predavač smie chváliť tovar. Len musíš vedieť, že je predavač.“

„A prečo je to napísané také maličké?“

„Aj to je dobrá otázka na zastavenie.“ Ocko sa usmial.

Tamara si otvorila stránku obchodu so slizom. TurboSliz stál dvanásť eur, s Kikovým kódom desať. „ZLA-VA LEN DO NEDELE!“ kričala stránka a pod nápisom odpočítavali červené hodiny.

„A vieš, čo by som spravila teraz ja?“ povedala Tamara. „Pozrela by som, koľko stojí inde.“

A ocko len prikývol. Našli ten istý sliz v dvoch iných obchodoch. V oboch stál desať eur – bez akéhokoľvek kódu, bez hodín, bez kriku.

„Takže tá zľava...“ začala Tamara.

„...nie je zľava. Je to len budík,“ dokončil ocko. „Má ťa zobudiť do nakupovania skôr, než sa stihneš zobudiť do premýšľania. Vieš čo? Poklad ti do nedele nezhorí. Vyspi sa na to.“

Tamara sa na to vyspala. Ráno chcela TurboSliz už len trošku. Na druhý deň už skoro vôbec nie. A cez prestávku si k nej prisadol Riško a vytiahol z tašky fialový téglík. Kúpil si ho hneď v stredu – bez kódu, za plných dvanásť eur, lebo objednával tak rýchlo, že na kód ani nepomyslel.

„A svieti v tme?“ spýtala sa Tamara.

„Svieti,“ pripustil Riško. „Ale čučoriedky z neho cítiť len prvý deň. A v bufete pri plavárni ho majú za desať.“

„Viem,“ vzdychla Tamara. „Aj inde je za desať. Len u Kika k tomu tikajú hodiny.“

Cez víkend Tamara vytiahla spod postele starú ška-

tuľu s domácim slizom, ktorý si kedysi vyrobila s mamou z lepidla a peny. Bol zelený, hrudkovitý a voňal po pene na holenie.

Postavila si telefón na kopu kníh a natočila vlastné video.

„Kamoši, toto je môj najobľúbenejší neznámy objav. Domáci sliz! Nenaťahuje sa ktovieako, v tme nesvieti vôbec a vonia len po pene na holenie. Nikto mi za toto nezaplatil ani cent. A pamätaj: aj milý človek môže hovoriť reklamu. Hľadaj, kto platí.“

Potom zdvihla papier s najväčším slovom, aké sa naň fixkou zmestilo:

NEPLATENÉ.

Video poslala kamarátke Kláre, ktorá odpísala tromi radmi smejúcich sa smajlíkov. Poklad zostal v pokladničke celý – všetkých jedenásť eur štyridsať.

Ešte jedno video

Filip vedel poskladať z papiera žeriava, žabu aj loďku, ktorá naozaj plávala. Teraz chcel líšku. Líšky boli najťažšie – mali uši aj chvost a pri zlom prehnutí vyzerali ako unavené vrabce.

„Jedno video a spím,“ sľúbil sám sebe a zalezol s tabletom pod paplón.

Video malo minútu. Šikovné ruky v ňom prehli oranžový papier presne tadiaľ, kadiaľ Filip vždy zablúdil. Sledoval každý prehyb ako chirurg.

Video sa skončilo. A skôr než stihol položiť tablet, roztočilo sa v rohu obrazovky malé koliesko. Tri. Dva. Jeden.

Spustilo sa ďalšie video. Papierový drak.

No dobre, pomyslel si Filip. Draka si pozrie tiež, draky sa počítajú k líškam. Veď je to zase len minúta.

Po drakovi prišla veľryba. Po veľrybe chobotnica z ôsmich papierov. Po chobotnici video, v ktorom kto si skladal origami tak rýchlo, že to vyzeralo ako kúzlo. Filip si ho musel pozrieť dvakrát. Ani raz pritom nepovedal „ešte jedno“. Nemusel. Hovorilo to za neho krútiace sa koliesko.

Vonku medzitým prestali jazdiť autá. V paneláku stíchol výťah. Filipovi to celé ušlo – v jeho izbe ostal už len oranžový svit a koliesko, ktoré sa krútilo namiesto neho.

Keď mama otvorila dvere, tablet svietil do tmy ako maják.

„Filip! Veď je pol desiatej!“

„Už len dopozierám...“ začal Filip a zarazil sa. Vlastne nevedel, čo. Názov videa, ktoré práve bežalo, nepoznal.

Ráno bol Filip ako z cesta. Desiatu nechal doma, do školy si obul dve rôzne tenisky a na matematike zívola tak, že to pani učiteľka počula až pri tabuli.

„Filip, ty si dnes spal?“

„Spal,“ povedal Filip. Nedodal, že málo, a mal pri tom čudný pocit, akoby klamal len polovicu.

Keď si poobede konečne sadol k oranžovému papieru, dopadlo to zle.

Líška mala tri chvosty.

Biba, Samova mladšia sestra zo susedného poschodia, by sa z nej možno aj potešila (Biba sa tešila z každej hlúposti), ale Filip vedel svoje. Trojchvostá liška nebola liška. Bol to odkaz od nevypatej hlavy.

Filip na ňu pozeral bez slova. Potom ju postavil na stôl vedľa žeriava a šiel za mamou do kuchyne.

„Mami, ja som včera nechcel pozeráť hodinu. Ja som chcel len jedno video.“

„Tak to už žiadne videá,“ povedala mama prísne. „Tablet večer skrátka nebude.“

Filip zvesil plecيا. Mama sa na ne chvíľu pozerala, mlčala a potom si sadla na stoličku.

„Počkaj. To odo mňa nebolo fér. Ty si predsa neurobil nič zlé – ty si len prehral s niečím, čo nevidno. Poď, nájdeme to.“

Tablet si položili medzi seba. Filip pustil líščie video a mama pritlačila prst na miesto, kde sa po skončení roztočilo koliesko.

„Vidiš? Ty si video číslo dva nevybral. Vybral ho tablet. A kým sa krúti to koliesko, berieš druhé video ako súčasť prvého. Ani sa nestihnješ spýtať sám seba, či ešte chceš.“

„Ono to nemá koniec,“ povedal Filip pomaly. „Rozprávka má koniec. Kniha má poslednú stranu. Toto je ako... ako keby palacinky samy skákali na tanier, kým sa niekto pozerá.“

„A ty si myslíš, že ješ jednu,“ prikývla mama.

„Ale prečo to tak robia?“ spýtal sa Filip.

„Lebo čím dlhšie pozeráš, tým dlhšie si u nich. Tá aplikácia nechce, aby si videl líšku, Filip. Chce, aby si zostal.“

Vypínač hľadali dobrú chvíľu – aplikácia ho nemala nikde na viditeľnom mieste, akoby sa zaň hanbila. Našli ho až v nastaveniach, schovaný pod tromi ďalšími obrazovkami: *automatické prehrávanie*. Filip ho prepol vlastným prstom. Na tom trval.

„A keby sme ho neboli našli, nič hrozné,“ dodala mama. „Vypínač sa dá nosiť aj v hlave.“

Potom vymysleli plán – nie žiadne videá, ale vybrané – a napísali ho fixkou na papierik: PRED POZERANÍM SI VYBERIEM. PO POSLEDNOM VYBRANOM VIDEU KONČÍM. TABLET SPÍ NA POLIČKE, NIE V POSTELI.

„Keď video nemá koniec,“ povedal Filip a pritlačil fi-

xku, „koniec mu vyberiem ja.“

„A koľko si vyberieš dnes?“ spýtala sa mama.

„Dve. Líšku. A ešte raz líšku.“

Večer si pustil prvé video. Keď sa skončilo, obrazovka len ticho stála a čakala. Nijaké koliesko, nijaké odpočítavanie. Filipovi to prišlo divné, ako keď v triede zrazu prestane bzučať žiarivka. Až vtedy si všimol, že predtým ho niečo stále tlačilo dopredu.

Vybral si druhé video sám. Dopozeral ho, odniesol tablet na poličku a zhasol.

Chvíľu ešte v tme skladal líšku v hlave. Prehyb, uši, chvost.

Jeden chvost.

Aplikácia, ktorá chcela všetko

Janko kreslil vesmírne lode odjakživa. Na papier, na zahmlené okno autobusu, raz aj na sadru spolužiaka. Teraz konečne dostal polhodinu na rodinnom tablete – a v obchode s aplikáciami naňho čakala VESMÍRNA KRESLIAREŇ: tisíc farieb, žiariace trysky, hviezdna obloha zadarmo.

Instalovať. Otvoriť. A potom prvé okno:

VESMÍRNA KRESLIAREŇ chce prístup k tvojej PO-
LOHE.

Dole svietilo obrovské zelené tlačidlo POVOLIŤ a pod ním, malé a sivé ako prach pod posteľou, slovko *Neskôr*.

Janko chcel kresliť. Ťukol na zelené.

VESMÍRNA KRESLIAREŇ chce prístup k tvojim FO-
TOGRAFIÁM.

Zelené.

VESMÍRNA KRESLIAREŇ chce prístup k MIKRO-
FÓNU.

Zelené.

VESMÍRNA KRESLIAREŇ chce prístup ku KON-
TAKTOM – k menám a číslam všetkých ľudí v tomto zariadení.

Jankov prst zastal vo vzduchu.

Všetkých ľudí. V rodinnom tablete boli čísla na ma-
mu, ocka, obe babky, zubára aj tetu Martu, ktorá sa vy-
znala v telefónoch a k tomu piekla najlepšie rožky na sve-

te.

„Načo ti je zubár?“ spýtal sa Janko obrazovky. „Ty predsa kreslíš.“

Obrazovka mlčala a svietila zeleným.

Janko sa zamyslel. Teta Marta bola práve v kuchyni – prišla na návštevu aj s rožkami. Mohol by sa jej spýtať. Lenže čo ak povie, že taká aplikácia je podozrivá a celé kreslenie mu zatrhne? Polhodina na tablete sa mýňala.

Prst sa mu vrátil k zelenému tlačidlu. A tam zastal znova, lebo Jankovi napadla otázka, ktorú si kladie každý dobrý detektív: prečo to okno tak veľmi chce, aby som neťukol na sivé?

„Teta!“ zavolať.

Teta Marta prišla s rožkom v ruke. Janko jej ukázal okno s kontaktmi a prikrčil sa, že mu kreslenie zatrhne.

Teta chvíľu žmúrila na obrazovku.

„Vieš, že netuším, načo je kresleniu zubárovo číslo?“ povedala napokon. „Fakt netuším. Tak to nedáme – a poďme zistiť, čo všetko si tá kresliareň už vypýtala.“

Janko ťukol na sivé *Neskôr*. Prvé rozhodnutie bolo na svete.

„Ale ja som predtým... všetko som odklikal zeleným,“ priznal. „Polohu. Fotky. Aj mikrofón.“

„Tak to sú tri rozdane kľúče,“ povedala teta.

„Aké kľúče?“

„Predstav si, že aplikácia je návšteva. Pri dverách si pýta kľúče od izieb – od izby s fotkami, od izby s mikrofónom, od izby s mapou, na ktorej si vyznačený ty. Ty

si domáci pán. Lenže domáci pán môže kľúč aj vypýtať naspäť. Ukážem ti, kde.“

Otvorili nastavenia tabletu. A tam, čierne na bielom, stál zoznam: VESMÍRNA KRESLIAREŇ – poloha, mikrofón, fotografie. Tri rozdane kľúče na jednej kôpke.

Nižšie v zozname ďalšie aplikácie s vlastnými kôpkami. Aj tá hra s dinosaurami tam mala mikrofón.

„Tej som ho nedal ja,“ zamračil sa Janko.

Teta pokrčila plecami. „Dal. Len si to nevšimol. Zelené tlačidlá vyhrávajú potichu. Preto je dobré sem občas prísť a porátať kľúče.“

Brali ich naspäť jeden po druhom a pri každom sa Janko rozhodol sám.

„Poloha. Potrebuje kresliaci program vedieť, kde bývaš?“

„Nie. Loď letí z papiera, nie z Petržalky.“ Klik. Kľúč naspäť.

„Mikrofón?“

„Ja pri kreslení nanajvýš fučím.“ Klik. Naspäť.

„Fotografie. Všetky – aj mamine z dovolenky.“

Janko zaváhal. „A keď budem chcieť obrázok uložiť?“

„Dobrá otázka. Na uloženie jedného obrázka netreba kľúč od celej izby. Slušná aplikácia sa spýta pri ukladaní – na ten jeden.“ Klik. Naspäť.

Potom kresliareň spustili – a hneď na úvodnej obrazovke sa cez pol neba rozvalila reklama na žuvačky a pod ňou druhá, na kolobežky.

„Hm,“ povedala teta. „Ona tá kresliareň asi ani nechcela kresliť. Chcela hlavne zbierať kľúče a čísla. A ukazovať reklamy. Skúsime nájsť takú, čo chce naozaj kresliť?“

V obchode našli MALÚ GALAXIU: bez účtu, bez reklám. A keď ju spustili, sľúbila, že bude chcieť jediná vec: smieť uložiť hotový obrázok medzi fotografie.

„Jeden kľúč,“ spočítal Janko. „Od jednej izby. A presne vie povedať, načo.“

„Taká návšteva môže ďalej,“ prikývla teta.

Janko kreslil celý zvyšok polhodiny a ešte kúsok navyše. Mama mu ho odpustila – z izby sa ozývalo len sústredené fučanie. Keď obrázok ukladal, aplikácia sa spýtala, či smie – presne ako sľúbila. Loď mala tri poschodia, žiariace trysky a na trupe rad okienok.

„A čo je toto?“ spýtala sa teta Marta a ukázala na štyri malé tvary pri okienkach.

„Zámky,“ povedal Janko. „Poloha, fotky, mikrofón, kontakty. Táto loď nikoho zvedavého nepustí dnu – iba ak zaklope a povie, načo prišiel.“

Kamarátka s dvoma profilmi

Ela a Hanka sedeli v triede o dve lavice od seba a aj tak si každé popoludnie písali. O psoch, o pani učiteľke, o tom, či sa dá kýchnuť s otvorenými očami. Hanka končila každú správu tromi slniečkami. Vždy tromi. Ani dvoma, ani štyrmi.

V utorok večer prišla Ele žiadosť o priateľstvo.

Hanka_123 si ťa chce pridať.

Na fotke bola Hanka, s okuliarmi aj vrkočom. Ela sa začudovala – veď Hanku už medzi kamarátmi má. Ale možno si spravila nový účet, to sa stáva.

Prijala. Správa prišla okamžite.

Ahoj! Starý účet sa mi pokazil, toto je nový. Pošli mi tú smiešnu fotku z prespávačky, ako máme s Vierkou natáčky. Robím tajný album!

Ela už otvárala galériu. Fotka s natáčkami bola naozaj smiešna – Hanka na nej vyzerala ako ovca po víchrici.

Ale pri slove *tajný* jej prst spomalil.

Tajný album. Prečo tajný? A ešte čosi: správa končila bez slniečok. Nula slniečok.

A prečo tajný? odpísala Ela.

Lebo to bude prekvapenie pre teba! Pošli, nikomu to neukážem. Ponáhľam sa, mama mi o chvíľu berie mobil.

Aj toto bolo čudné. Hankina mama jej mobil o pol siedmej nikdy nebrala. A prekvapenie pre Elu z fotky, ktorú sama odfotila? To nedávalo zmysel z nijakej strany.

Nový profil bol poskladaný dôkladne: Hankina prezývka Haninka, farba jej bicykla, meno psa. Ela sa už-už chcela spýtať na niečo, čo vie len pravá Hanka – ale zarazila sa. Keby odpovedal zle, prezradila by mu, že ho podozrieva. A vypytoval by sa ďalej – a ona by mu odpovede nosila sama.

S falošným účtom sa nevyzvedá. Falošný účet sa obchádza.

Napísala len: *Fotku pošlem zajtra*. A odložila mobil. Ešte dvakrát netrpezlivo pípol – nevzala ho do ruky.

Pri večeri bola Ela ticho. Rozmýšľala, či nerobí z komára somára. Čo ak sa Hanke účet naozaj pokazil a Ela ju teraz necháva čakať? Ale potom si spomenula na nulu slniečok – a na to, že pravá kamarátka počká do zajtra a neurazí sa. Kto sa nevie dočkať jednej noci, tomu nejde o prekvapenie.

Na druhý deň cez veľkú prestávku podišla k Hankinej lavici.

„Haninka, pokazil sa ti účet?“

Hanka zdvihla hlavu od desiatej. „Nie. Prečo?“

„Lebo mi včera písala druhá ty.“

Ukázala jej mobil. Hanka nespúšťala oči z vlastnej fotky s okuliarmi a vrkočom. Pomaly jej padala sánka.

„To som ja. Ale ja som ti nepísala! A natáčky – o tých vie len málokto!“

„Vie o nich každý, kto videl tvoj profil,“ povedala Ela. „Fotku s bicyklom máš verejnú. Psa si ukazovala vo videu. Prespávačku si dala do príbehu – na jeden večer,

potom zmizol. Preto si tú fotku pýtal. A Haninka ti hovoríme cez celú chodbu. Ktokoľvek si tie omrvinky mohol pozbierať a poskladať z nich teba.“

„Ale prečo?“ Hanka pozerala na displej, akoby ju štípal. „Načo je niekomu moja fotka z prespávačky?“

„Neviem,“ priznala Ela. „Možno na hlúpy vtip. Ale to je jedno – dôležité je, že ju nemá a mať nebude.“

Dievčatá šli rovno za pani učiteľkou. Tá sa nesmiala ani nespustila kázeň. Vytiahla si stoličku a dala si príbeh vyrozprávať dvakrát.

„Urobili ste to najlepšie, čo sa dalo,“ povedala napokon. „Fotka nikam neodišla a účet nahlásime: ja, vy dve a Hankina mama. Neviem vám sľúbiť, kedy ho stiahnu. Ale odteraz sa naň nepozerať jedna, ale štyri – a to falošné účty neznášajú.“

„A tí, ktorým už písal?“ spýtala sa Hanka ticho.

Pani učiteľka neklamala: „To nevieme. Možno nikomu, možno trom deťom. Preto to povieme celej triede – nie ako strašidlo, ale ako stopu, na ktorú si treba posvietiť.“

Pred triedou to porozprávala sama Ela. Najviac zabralo, keď ukázala, ako sa dá falošná Hanka spoznať: nedáva slniečka.

„A keby ste si neboli istí,“ dodala, „spýtajte sa naživo. Pravá Hanka sedí tamto a slniečka rozdáva zadarmo.“

Trieda sa zasmiala a Hanka sa uklonila.

Večer prišla Ele správa od pravej Hanky – s tromi slniečkami. Že si s mamou prešli profil. Že mama nad ním

chvíľu mlčala a potom povedala: „Tú fotku s bicyklom som ti tam dávala ja. Aj video s Bodkou. Nenapadlo mi, že sa z omrvíniiek dá poskladať celá Hanka. Upraceme to spolu.“

Zamkli profil ako izbu: fotky len pre kamarátov, bicykel preč, pes ostal – meno Bodka nebolo ktovieaké tajomstvo.

A Ela s Hankou si dohodli pravidlo, ktoré sa nedá ukradnúť ani vyzvedieť, lebo to vôbec nie je tajomstvo: čudné žiadosti sa neriešia v chate. Nesú sa o dve lavice ďalej, naživo.

„A slniečka?“ skúšala Hanka.

„Tri,“ povedala Ela. „Vždy tri.“

Lebo účty sa dajú vyrobiť a fotky pozbierať, ale cez lavice sa nedá sfalšovať nič.

Robot, ktorý si vymyslel žirafu

Trieda 3. A chystala plagát o zvieratách a pani učiteľka priniesla novinku: do školského počítača sa nasťahoval textový pomocník. Napíše sa mu otázka a on odpovie. Rýchlo, ochotne a krajším písmom, než píše ktokoľvek v triede.

„Je to stroj na slová,“ povedala pani učiteľka. „Dnes ho vyskúšame.“ Deti mu aj tak od prvej minúty hovorili robot.

Deti sa striedali. Pomocník vedel, koľko váži slon (veľa), či spí ryba (áno, ale bez viečok) a ako dlho žije korytnačka (dlhšie, ako trvá celá základná škola).

Potom prišla na rad Klára. Klára milovala žirafy a chcela o nich na plagát niečo, čo nevie nikto.

Napiš mi zaujímavosť o žirafách na Slovensku, naťukala.

Pomocník sa ani nezamyslel:

V zoologickej záhrade na strednom Slovensku žije vzácna modrá žirafa menom Bublina. Modré sfarbenie získala vďaka strave bohatej na čučoriedky. Viac sa dočítate v knihe *Modré zázraky našich zoo*.

Trieda naraz zatajila dych.

„Modrá žirafa!“ Riško už bral pastelky. „Tú dávam do stredu plagátu!“

„S čučoriedkami okolo!“ pridala sa Zuzka.

Klára žiarila. Modrá žirafa Bublina – a k tomu aj kniha, v ktorej sa o nej píše! Odpoveď znela učene, mala dlhé vety a nemala ani jednu chybu. Presne tak vyzerá

pravda, nie?

A predsa. Klára poznala žirafy z encyklopédií a spomínala si na vetu, že žirafy majú škvrny ako odtlačky prstov – každá žirafa iné. O modrej žirafe nečítala nikdy. A niečo také by muselo byť v každej knihe o zvieratách hneď na obálke.

Bolo to príliš krásne. Tak krásne ako darček, ktorý je krajší zvonka než zvnútra.

„Pani učiteľka,“ prihlásila sa Klára, „môžem si to overiť, kým to Riško nakreslí?“

„Detektívka Klára.“ Pani učiteľka sa usmiala. „Nech sa páči. Riško, pastelky do pohotovosti, ešte nie do akcie.“

Klára našla zoo, o ktorej pomocník písal, a otvorila jej stránku. Prešla celý zoznam zvierat: ťavy, rysy, medvede, dve obyčajné – nádherne strakaté – žirafy. Rothschildove. Žiadna Bublina.

„Možno ju ešte nestihli dopísať,“ nevzdával sa Riško, ktorý mal modrú pastelku pripravenú ako štafetový kolík.

„Modrú žirafu?“ Klára naňho pozrela ponad obrazovku. „Keby mali modrú žirafu, Riško, mali by ju na plagáte, na lístkoch aj na bráne. Modrá žirafa by tú zoo živila.“

To znelo rozumne aj Riškovi.

Potom skúsili s pani učiteľkou nájsť knihu *Modré zázraky našich zoo*. Hľadali v školskej knižnici aj v katalógu tej veľkej v meste.

Kniha neexistovala.

„Ale ten robot si predsa nemôže len tak vymýšľať!“
rozhorčil sa Riško. „Je to počítač! Počítače vedia veci!“

„Skúsme sa ho spýtať ešte raz,“ navrhla pani učiteľka.

Naozaj existuje modrá žirafa Bublina? napísala Klára.

Ospravedlňujem sa za nepresnosť. Modrá žirafa Bublina pravdepodobne neexistuje. Mám napísať inú zaujímavosť o žirafách?

Trieda zašumela. Zuzka sa spýtala nahlas presne to, čo si mysleli všetci: „Tak prečo to predtým napísal, akoby ju videl na vlastné oči?“

„Lebo on nevidí,“ povedala pani učiteľka. „On skladať slová tak, aby k sebe pekne pasovali. Modrá – žirafa – čučoriedky – zoo. Znie to dobre? Znie. A on nevie, kedy zo skladania vznikne pravda a kedy rozprávka. To musí overiť niekto, kto vie listovať. Niekto ako Klára.“

„Takže je pokazený?“ spýtal sa Riško.

„Nie je pokazený. Len je to rozprávkar, ktorý sa tvári ako pán profesor,“ povedala Klára. „Rozprávky mu idú výborne. Ibaže na plagát s faktami nepatria. Pekná odpoveď môže byť nápad – pravdu treba overiť.“

A tak sa dohodli. Pomocníka požiadali o rozprávku *O modrej žirafe, ktorá sa hanbila za svoju farbu, kým nezistila, že ju vidno aj v tme*. Čítali ju v piatok na koberci. Mala veľký úspech – rozprávka totiž smie byť vymyslená celá.

Na plagát prišli strakaté Rothschildove žirafy. Aj veľa o škvrnách ako odtlačkoch prstov – tú našli v dvoch

knihách. Každý overený fakt dostal od pani učiteľky malú zelenú pečiatku.

A úplne do rohu plagátu nakreslil Riško maličkú modrú žirafu s nápisom: MASKOT 3. A – NEEXISTUJE, ALE DRŽÍ NÁM MIESTO.

„Miesto pre čo?“ spýtal sa ktosi.

„Pre odpovede, ktoré znejú krásne,“ povedala Klára, „kým ich niekto neoverí.“

Bublina sa z rohu usmievala a mávala – Riško jej domaloval aj čučoriedku. Vymyslenú, pravdaže. Tá tam smie byť.

Detektívom sa nekliká zle

Sedem prípadov je uzavretých. A všimni si jednu vec, ktorá sa nedostala do žiadneho nadpisu: každá pasca v tejto knihe chcela, aby ti nezostal čas premýšľať.

Väčšina sa ponáhľala. Tikala. Blikala. Odpočítavala do nuly. A tie tiché pasce ti namiesto hodín podstrčili veľké zelené tlačidlo alebo odpoveď takú učenu, že sa o nej nedalo pochybovať.

Pasca má totiž jediného skutočného nepriateľa – chvíľu pokoja. Presne tú, v ktorej si stihneš položiť tri otázky: Kto to vytvoril? Čo to odo mňa chce? Komu to môžem ukázať?

Každý zo siedmich detektívov si tú chvíľu vybojoval inak. Nina odniesla tablet do kuchyne, Samo napísal svoje „nie“ rovno do chatu, Tamara nechala zľavu dotikať do prázdna, Filip vypol koliesko, Janko ťukol na sivé *Neskôr*, Klára si žirafu overila skôr, než sa dostala na plagát, a Ela nechala falošný účet čakať celú noc. A Zuzka? Tá nemá v knihe vlastný prípad. Reťazovú správu už stihla poslať piatim deťom – a predsa sa zastavila a otočila to. Možno najťažší krok v celej knihe.

A práve tu je najdôležitejšie pravidlo klubu.

Keď sa aj pomýliš – klikneš, pošleš, uveríš – nie si zlý detektív. Detektív nie je ten, kto sa nikdy nepomýli. Detektív je ten, kto sa vie zastaviť aj uprostred chyby a prísť za niekým, komu verí. Aj po kliku. Najmä po ňom.

STOP – Stoj, Tajomstvá si stráž, Over, Povedz – fun-

guje pred kliknutím aj po ňom. Pred odoslaním aj vtedy, keď už je správa vonku. Na pomoc nie je nikdy neskoro. A dospelý, ktorý ťa má rád, sa občas najprv zamračí alebo ťa odbije spoza kanvice s čajom – no potom si sadne a počúva. Aj dospelí sa učia zastavovať.

Lupu máš odteraz stále pri sebe. Nezaberá miesto vo vrecku a nepotrebuje nabíjačku.

Skús ju tento týždeň použiť. Aspoň raz. Nájdi jednu stopu. Maličké označenie reklamy. Kartičku, ktorá sa priveľmi ponáhľa. Koliesko, ktoré sa roztočí samo. Odpoveď, ktorá znie priveľmi krásne. Nemusíš nič riešiť. Stačí, keď ju zbadáš – a ukážeš ju niekomu, komu veríš.

Presne tak sa začína každý dobrý prípad.

Dovidenia pri ďalšej stope – detektívky aj detektívi.

Tiráž

Rita Singula

Detektívi spoza obrazovky

Text © 2026 TriSoft Forever s.r.o.

Obálka a ilustrácie © 2026 TriSoft Forever s.r.o.

Slovak edition © 2026 TriSoft Forever s.r.o.

Všetky postavy a udalosti v tejto knihe sú vymyslené. Akákoľvek podobnosť so skutočnými osobami alebo udalosťami je náhodná.

Vydalo vydavateľstvo TriSoft Forever s.r.o., 2026,
1. vydanie.

Jazyková korektúra: s podporou AI

Grafická úprava a sadzba: TriSoft Forever s.r.o.

kniznica.ixy.sk · vydavatelstvo@trisoft.sk

Ako táto kniha vznikla

Túto knihu sme vytvorili s výraznou pomocou nástrojov umelej inteligencie. Píšeme to otvorene, aby ste vedeli, čo držíte v ruke.

Čo urobil človek. Námet a myšlienkový základ knihy, jej stavbu, zadanie pre každú kapitolu, rozhodnutia o tom, čo v texte zostane a čo ide preč, a schválenie finálnej podoby pred vydaním. Bez tejto časti by kniha nevznikla – žiadny nástroj si ju nevymyslel sám.

Čo urobila umelá inteligencia. Prvé znenie kapitol podľa zadaní, redakčné pripomienky a revízie, jazykovú korektúru, ilustrácie a obálku.

Kto za to zodpovedá. Rita Singula je autorský pseudonym vydavateľstva. Za obsah knihy – za jej tvrdenia, fakty aj prípadné chyby – zodpovedá vydavateľ TriSoft Forever s.r.o., nie meno na obálke a nie použitý nástroj. Fakty a údaje v texte sme overovali v recenznom kroku, ktorý robila AI.

Podiel AI: text – prvý draft a korektúra · ilustrácie – generované